

КОГАТО БЪХЪ УЧЕНИКЪ

Въ 1834 г. баща ми ме заведе за пръв път на училище въ моето родно градче Клисюра. Тогава азъ бѣхъ на 6 години. Като вървѣхме изъ пѣтя, тати ми каза: „Слушай, Христо, като отидешъ при учителя, ще му се поклонишъ и ще му цѣлунешъ ръка. Хемъ та

наставахъ и, наредени на върволица отъ 15—20 души, пристѣпвахъ единъ по единъ до учителя да си кажатъ урока и да имъ даде новъ. Това тѣй се продължаваше, докато се изредѣха всички. Който не си знаеше урока, биваше наказванъ.

Вие сега не спите въ училището. Ние пѣкъ спѣхме. Учихме и презъ лѣтото. Ваканция нѣмахме. Като дойде пладне и се нахранимъ, учителтъ ще каже:

— Ха, сега спете! Никой да не мърда.

Всички ученици ще налѣгатъ по дѣските чѣ пода и щатъ-нешатъ, трѣбва да спятъ единъ часть, а понѣкога и повече. Въ това време и учителтъ отиваше въ своята станчка да спи. Които не спѣха и не мируваха, наказвахъ ги да стоятъ на колѣне, или да обикалятъ училището по три пѣти на куцъ кракъ.

— Ха, ставайте сега! — викаше учителтъ, щомъ се наспи и дойде при насъ. И ние ставашме съ голѣмъ шумъ.

Ние ходѣхме и до рѣката на разходка. Наредени двама по двама, отивашме съ пѣсни при Дапковата воденица. Тамъ на сѣдвахме по тревата и потопявахме краката си въ водата. Това бѣше нашата разходка, която траеше половинъ часть. Щомъ се върнехме, ние пакъ се учехме до вечерта. Нашето училище нѣмахме слуга. Ние самички подъ редъ си служихме: носѣхме вода, поливахме, метѣхме и палѣхме зиме печкитѣ. Вамъ сега купуватъ дърва, или ви ги доставятъ готово, па ви ги сѣкатъ и печкитѣ ви палятъ. Пѣкъ ние самички си носѣхме дърва. Туряшъ едно подъ мишицата, па търъ-търъ, влѣчешъ го къмъ училището. Вървишъ, поспришъ се, подухвашъ си рѣцетѣ, вкочениясали отъ студъ, и пакъ мѣкнешъ дървото... Сега е друго. Дървата ви насѣчени, печкитѣ ви запалени, статѣ ви отоплени и преметени, само седни и си учи урока. Друго не ти трѣбва, за друго нѣмашъ грижа...

Хр. Г. Дановъ

Христо Г. Дановъ

Патриархътъ на българското книгоиздаване

не забравишъ!“ Азъ тѣй постѣгнахъ и учителтъ ми даде пинакида (плоча намазана съ востъкъ). После той ми каза да се прекръстя и река: „Кръстъ Божий, помагай!“ Азъ и него сторихъ. Следъ това ми показа буквитѣ А — азъ, Б — буки, В — веди, Г — глаголь, Д — добро, до тая буква бѣше написана азбуката на пинакидата. Следъ това ми показа да седна. Азъ седнахъ на единъ отъ сѣднитѣ чинове и станахъ ученикъ.

Като изучихме буквитѣ, захванахме да пишемъ съ мастило. Тогава нѣмахме мастило по дюкянитѣ. Ние самички си го правѣхме отъ варени сажди, отъ зърната на бѣзито, или отъ печени шикалки. И пера за писане нѣмахме тогава. Ние пишехме съ паче перо или орлово, разцепено на края.

Сутринъ, като дохождаха ученицитѣ въ училището, всѣкой единъ отиваше на мѣстото си. Като се съберѣха 15—20 души, почвахъ да бръмчатъ като пчели, а после почвахъ да четатъ гласно, тѣй до 11 часа преди обѣдъ. Около това време учителтъ седѣше на своята катедра и казваше: „Ха, ставайте!“ И ученицитѣ, начинающа отъ най-горнитѣ чинове,

Който пѣе зло не мисли

Живо СБОГОМЪ, ЗИМО! В. П. Нешевъ

Вечъ не щеме снѣговетѣ,
халитѣ и ледеветѣ!
Вечъ не щеме твойтъ прѣспи,
искаме ний звѣнки пѣсни!

Искаме игри чудесни,
ясенъ сводъ, зари небесни!
Сбогомъ, зимо зла, сѣрдита,
сбогомъ, зимо мразовита!
Вас. П. Нешевъ

НАШИ СЪТРУДНИЦИ

Жени Божилова-Патеева

Родена е въ с. Градецъ, котленско, а сега живѣе и работи въ гр. Бургасъ.

Жени Божилова-Патеева е видна наша общественица, която работи за създаването по-добра участь за жената въ живота. Написала е две ценни книги: „Свѣтлина по пѣтя на жената“ и „Момини сълзи“, въ които е отразенъ нейниятъ ясенъ и хубавъ мирогледъ.

Тя е била нѣколко години учителка и познава добре детската душа. Въ споменитѣ си отъ „детинскитѣ златни години“ описва стремѣжа къмъ знание и повисше животъ, който има въ всѣко дете, момиче и момче. Въ този брой на „Славейче“ даваме единъ отъ тѣзи нейни спомени.

ЩЕ ДОЙДЕШЪ ЛИ?

Ще дойдешъ ли, о пролѣтъ
свѣтла,
съ усмивка нѣжна на уста;
дали пакъ въ роднитѣ полета
ще цѣвнатъ дѣхави цвѣтя?

Дали пакъ птичкитѣ ще пѣятъ
съсь оня тихъ, вълшебенъ
гласъ:
дали житата ще люлѣятъ
подъ слънцето зеленъ атласъ?

Или въвъ нашата родина
ще дойдешъ съ бойни знамена
и вмѣсто пѣснитѣ любими,
ще гинемъ въ страшната война?

Защо да бждеме сираци,
ний — толкозъ български чеда;
о, нашитѣ бащи — селяци,
не заслужаватъ тази беда!

Ахъ, пролѣтъ, чуй ти нашѣ
думи,
ела съсь пѣсни и цвѣтя;
безъ тѣзи бомби и куршуми,
и миръ да бжде по свѣта!

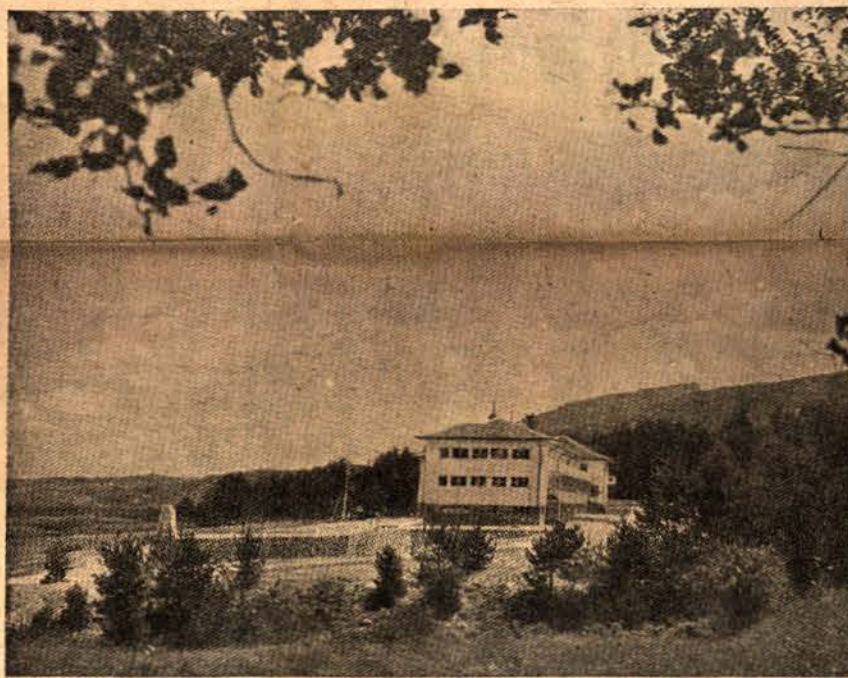
Василь Дунавски

ГАТАНКА

По поле реве
одрана крава.
Който я срещне
на кракъ ѣ става:
не вдига сопа,
ами затропа!
Спре ли въ селото,
почва хорото.
Въ къщи ли влѣзе,
мѣка излѣзе.

А на сватбари
сбира другари,
пѣкъ на трапеза —
тя е петмеза!
Всѣки следъ нея
почва да пѣе.
Що е туй чудо,
ревливо, лудо?
(в г и в г)

Стефанъ Станчевъ

Лѣтовището на Държавната печатница

Това ново и модерно обзаведено лѣтовище се намира въ Рила, надъ село Говедарци, Самоковско. Тукъ презъ лѣтото идватъ на почивка и чистъ въздухъ чиновнитѣ и работнитѣ отъ Държавната печатница въ София.

ЖЕНИ БОЖИЛОВА-ПАТЕВА КАКЪ СЕ РЕШИ ПО-НАТАТЪШНОТО МИ УЧЕНИЕ

Изъ „Детински златни години“

Свърши се учебната година. Стана актътъ. Всички родители и по-първи селяни присѣствуваха и чуха словото на учителя Христо Димитровъ. Той каза, че деветъ момченца и четири момиченца завършили първия класъ на Градецкото основно училище. Че между тѣхъ имало нѣколко способни деца, които много искали да учатъ по-нататкъ и че трѣбвало да се учатъ, но общината била бедна и не могла да издържа втори класъ.

На обѣдъ на софрата мама и татко си поговориха по словото на учителя, позамислиха се, пѣкъ татко рече съ примирение: „Е, то за момчетата е лесно, но за момчетата трѣбва повече да се мисли“. Мама, сякашъ, се зарадва отъ тѣзи татковни думи. Че тя, която много малко приказваше, като си шеташе изъ къщи, все си тънаникаше и често пѣше пѣничка:

Коя си майка Богъ обича,

Първа ѣ рожба момиче бива,
Майци си отмѣна то да бжде...

Дали не бѣ си измислила сама тази пѣничка? Съ нея тя, каточели славѣше Бога за своето щастие...

На следния день мама ми приготви нова хуркасъ хубаво, шарено вретенце, подѣна ми бѣла кѣделя отъ влакнеста добруджанска вълна и ми каза, че ще предемъ за шаекъ. Отъ шаека татко ще си ошие дрехи.

Съ голѣма обичъ се заловихъ да преда. Събирахме се другарки и се надпреварвахме, коя по-скоро ще закрие сложното върху вретенцето зелено листо, или коя по-скоро ще мише отчетенитѣ по равно за всички стѣпки, като на всѣка нишка пристѣпва по една стѣпка. Предѣхъ и надпреварвахъ, но умѣтъ ми бѣше другаде: — Какъ ще мога да се уча по-нататкъ... И често задѣвахъ мама съ моето скрито желание. Та се замислѣше и ставаше печална отъ моето на-

стояване. Привечеръ смотаваше на мотѣйка напреденитѣ вретенца и, навѣрно, да ме насърди азъ тази работа, излизаше при събралитѣ се на хората съседки, показваше имъ напреденото цѣло пасмо, а тѣ всички намираха, че преждата е чудесно изпедена.

Ала тѣзи похваля никакъ не ме успокояваха: — Азъ искахъ да се уча. И колкото повече дни минавахъ отъ ваканцията, толкова повече приказвахъ на мама. Бедната добра мама! Очитѣ ѣ се просълзиха: — Какъ ще отдѣли женското си чедо другаде да се учи! Нашето хубаво селце, скрито въ една пазва на Балкана, ревниво пазише женскитѣ си чеда за домашната работа, а мъжкитѣ — пращаше по гурбетъ, главно, изъ Добруджа за овчари. А момчетата предѣха, тѣчаха и не само за въ къщи, но изкарвахъ стѣка — шаяци и ямурлуци и за продънъ. Тупаха становетѣ, пѣсенъ огласяше балкана.

День не минаваше да не заставамъ мама. Тя, милата, вечеръ като се отдѣлятъ съ татко въ стаята си, всичко това

тихичко му изприказваше. И татко почна да ми се сова: — „Да не безпокоишъ майка си, ние мислиме за всичко“.

Една утринъ мама, подранила като всѣкога, приготвила и сложила на софрата за закуска топли сиренени питки. По лицето ѣ сияеше радостъ. На софрата тя разказа на татко своя чуденъ сънъ.

— Излѣзли били всички жени отъ селото въ празниченъ день на разходка надолу къмъ голѣмата поляна. Кога били събрани всички жени, явилъ се дѣдо Господъ на небето съ златна ябълка въ рѣцетѣ и казалъ: — „Да видиме, коя ще улови тази ябълка“. Подали си всички жени престилкитѣ и, за чудо, ябълката паднала въ мамината престилка.

Обвзета отъ моята мисль, ѣ съня на мама доловихъ сбждване на желанието си. И въ минутата къмъ татка: — „Ще ме пусните ли да уча въ Сливенъ? — Ти си гледай работата, отговори сериозно и кротко татко. Преди си, плети си, помагай на мама си въ къщи, пѣкъ ние мислиме съ нея за тѣзи работи...“

Нѣколко дни подредъ виждахъ татко да говори въ дюкяна си тихичко съ учителъ Христо. Единъ день следъ това ме повика и рече: „Много мислихме съ мама ти. Ще те пратиме да учишъ въ Сливенъ. Само нѣма да забравяшъ, че ти си най-голѣмото момиченце и първа рожба на мама си. Ти си нейната отмѣна. Ще ходишъ на училище и ще гледашъ сѣкакъ да помагашъ въ работата за по-малкитѣ деца: ще имъ плетешъ чорапки, ще имъ шиешъ дрешки, ще се грижишъ и ти заедно съ нея за тѣхъ“.

Следъ две седмици два коня бавно пристѣпятъ, между остритѣ камѣни на високата чука по планинския пѣтъ за Сливенъ. Татко, слѣзаль отъ коня си, придържа ме да не падна отъ седлото на моя конь и като даговори на себе си, а да чувамъ азъ: — „Даскальтъ има право: хубаво е да се учи чорѣкъ. Зеръ, който се учи, той ще сполучи. Ама колкото повече се учи чорѣкъ, толкова повече трѣбва да гледа да помага и да бжде полезенъ на ближнитѣ си и навсички хора“.